丁玲

Ding Ling

Ženska skozi oči nove žene

Izbrana zgodnja dela

Izbrali in prevedli Alja Filip in Pia Malalan

Ljubljana, 2025

Sophia

KAZALO

7 *Predgovor* (Alja Filip, Pia Malalan)

18 Mengke
83 Dnevnik gospodične Sofije
149 Poletne počitnice
217 Dekle Amao
285 Sobica na ulici Qingyun
299 Yecao

Predgovor

Antologija *Ženska skozi oči nove ženske* slovenskim bralkam in bralcem prvič ponuja vpogled v zgodnja dela znamenite kitajske pisateljice, intelektualke in revolucionarke Ding Ling 丁玲, rojene Jiang Bingzhi 蒋冰之 (1904–1986), ki danes velja za eno izmed vodilnih avtoric moderne kitajske književnosti. Izbrali sva besedila, ki so nastala v poznih dvajsetih letih prejšnjega stoletja. To je bilo formativno obdobje njenega pisanja, v katerem se je uveljavila kot državno priznana pisateljica in osrednja predstavnica četrtomajske generacije. Njeno pisanje zaznamuje predvsem vztrajno posvečanje problemom, s katerimi so se v tem zelo zahtevnem obdobju kitajske zgodovine spoprijemale ženske. Prav tako je v svojem pisanju odkrito nasprotovala glavni struji četrtomajskega gibanja (*wusi yundong* 五四运动), ki ji je ostro očitala popolno odsotnost subjektivnosti resnične nove ženske. Zgodovinski pomen njenih zgodnjih del je tako predvsem v odkritem nasprotovanju konstruktom moderne ženskosti, ki so jih ustvarili izključno moški člani kitajske intelektualne modernizacije. V literarno zgodovino se je zato zapisala kot avtorica, ki je s svojim pisanjem dajala glas kitajskim ženskam

ter ustvarjala nov prostor za diskusije o kompleksnosti in položaju žensk v spreminjajoči se kitajski družbi.[1]

Ker je zgodnje pisanje Ding Ling nastalo v času burnih zgodovinskih preobratov, je za razumevanje pomena njenih prvih del ključen vpogled v zgodovinske in ideološke spremembe, ki so Kitajsko spremljale na prehodu iz tradicije v moderno. Nekdaj veličastna in močna Kitajska se je na prelomu stoletja znašla v hudi krizi, ki je pretresla kitajsko družbo, kulturo in tradicijo. Mandžurska dinastija Qing 清 (1644–1911) je bila sredi 18. stoletja na vrhuncu moči, kar je bil zadnji vzpon tako imenovane cesarske Kitajske. Že v drugi polovici stoletja je dinastija le še vzdrževala videz svoje nekdanje veličastnosti, pogled pa je še vedno vztrajno upirala v preteklost. Ko je v 19. stoletju nastopil čas za spoprijemanje z izzivi modernosti, se je oblast dinastije Qing, ki je vztrajala pri togi državni doktrini, le stežka in obotavljivo odzivala na zahteve moderne dobe in izzive evropskega prodiranja v Vzhodno Azijo.[2]

Ob soočenju s tujimi, zahodnimi silami je postalo jasno, da tradicionalni sistem ne dohaja več novih časov in zahtev, Kitajska pa se je kar naenkrat znašla v ponižujočem polkolonialnem položaju, saj so tuje sile v mednarodni tekmi za pridobitev privilegijev in pravic dobesedno razkosale kitajsko ozemlje na vplivna območja. V takem ozračju poznega 19. sto-

---

1 Lia Warner, »The Contradictions of Female Subjectivity in China«, *Confluence*, NYC Gallatin, 2019, https://confluence.gallatin.nyu.edu/context/interdisciplinary-seminar/ding-lings-feminism.

2 Več o tem gl. Mitja Saje, *Zgodovina Kitajske*, Slovenska matica, Ljubljana, 2015.

letja so kitajski intelektualci in intelektualke začeli množično preiskovati tuje, večinoma zahodne ideje, v katerih so poskušali najti odgovor na pereče vprašanje, kako kitajskemu narodu povrniti mednarodni ugled, moč in ponos. Razvilo se je pestro intelektualno vrenje, ki je odprlo vrata številnim tujim miselnim tokovom in ostro napadalo zaostalost kitajske tradicije, tovrstno dogajanje pa je vrhunec doseglo prav z nastankom četrtomajskega gibanja, v katerem poleg političnega gibanja najdemo tudi oziroma predvsem pravi duhovni preporod, ki je postavil temelje za rojstvo nove, moderne kulture in novega, modernega naroda.[3]

Gibanje četrtega maja se je, kot nakazuje ime, pričelo 4. maja 1919 z izbruhom študentskih demonstracij v Pekingu kot odziv na nepravični izid mirovne konference v Versaillesu. Velike sile so Japonski za zasluge v prvi svetovni vojni dodelile nekdanje nemške posesti na Kitajskem, ker se je pridružila zavezniškim silam in okupirala polotok Shandong, še preden je Kitajska vstopila v vojno. Ko se je 4. maja 1919 v Pekingu razširila novica, da je po sklepu mirovne konference Shandong pripadel Japonski in da se je pekinška vlada s tem celo tajno strinjala, se je pred Vrati nebeškega miru (Tian'anmen 天安门) zbralo okoli pet tisoč študentov in uslužbencev pekinške univerze. Študentske demonstracije v Pekingu so tako predstavljale prvo množično javno izražanje politične volje na Kitajskem, v katerem so prvič sodelovale tudi ženske, plaz protestov in zahtev po

3 Gl. še Pia Malalan, »Ženski glasovi v četrtomajskem gibanju: Feministična literatura 'novih žensk' v začetku 20. stoletja«, magistrsko delo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2025.

boju za polotok Shandong pa se je hitro razširil po celotni državi. Čeprav gibanje ni prineslo večjih političnih uspehov, saj se velike sile v glavnem niso ozirale na kitajske zahteve, je vendarle doseglo pomembne premike na kulturnem področju, kjer so s poudarkom na državni moči in modernizaciji izvajali široke kulturne in literarne inovacije.[4]

Ko je postalo jasno, da revoluciji leta 1911, ki je strmoglavila zadnjo dinastijo in rodila republiko, ni uspelo vzpostaviti močne moderne države, so se razočarani intelektualci obrnili na kulturne rešitve utrjevanja in ponovnega oživljanja naroda. Verjeli so, da je za preživetje Kitajske kot neodvisnega naroda nujno potrebno samo preoblikovanje kulture.[5] Kitajska tradicija se je znašla pod ostrim napadom. Izobražena mladina je obsojala čisto vse, kar je bilo povezano s preteklostjo, od starih besedil in jezika do mišljenja in družbenih praks. Svojo kritiko so usmerili predvsem v toga pravila spolnih, razrednih in starostnih hierarhij ter v načine, kako je kitajska tradicija zatirala določene oblike individualnega izražanja. Samo gibanje se je namreč osredotočalo na osvoboditev (*jiefang* 解放), zato so napadali vsakršno avtoriteto, vse od tistih v osebnih odnosih v svojem vsakdanjem življenju do večjih v kulturnih in družbenih institucijah, kot so družina, šola, razred in narod.[6]

---

4 Sarah E. Stevens, »Figuring Modernity: The New Woman and the Modern Girl in Republican China«, *NWSA Journal*, let. 15, 2003, št. 3, str. 82–103.

5 Zheng Wang, *Women in the Chinese Enlightenment: Oral and Textual Histories*, University of California Press, Los Angeles, 1999.

6 Tani E. Barlow in Gary J. Bjorge, ur., *I Myself Am a Woman: Selected Writings of Ding Ling*, Beacon Press, Boston, 1989.

Moralne in družbene norme preteklosti, ki so stoletja predpisovale merila za obnašanje in presojanje, so začele v splošnem ozračju političnega preobrata in kulturnega ikonoklazma izgubljati svojo vrednost.[7] Četrtomajsko obdobje tako predstavlja pomembno točko oziroma fazo v kulturnem razvoju Kitajske, ki jo je zaznamovalo veliko ideološko prebujenje. V ospredju družbenih razprav je bilo ozaveščanje posameznika in posameznice, ki je ponujalo močno podlago za razvoj emancipacije žensk (*funü jiefang* 妇女解放).[8] Četrtomajski intelektualci in intelektualke so z običaji, kot so povezovanje nog, konkubinat, dogovorjena poroka, čistost žensk, spolna segregacija in podobno, ponazorili krutost, nerazumnost in zaostalost kitajske kulturne tradicije. Ženske, za katere se je začelo govoriti, da so zadnji dve tisočletji živele nečloveško življenje (*feiren de shenghuo* 非人的生活), pa so dejansko postale glavni simbol krutega konfucijskega sistema. Dodatno so četrtomajske intelektualke spodbudila in podkrepila številna zahodna ženska gibanja za volilne pravice, ki so v zgodnjem 20. stoletju doživela vrhunec. S tem je feministično gibanje v njihovih očeh začelo predstavljati nujno stopnjo v razvoju človeške družbe kot tudi pomemben znak modernosti. Spolna enakopravnost je postala načelo moderne družbe, ki je bilo v neposrednem

7 Yi-tsi Mei Feuerwerker, *Ding Ling's Fiction: Ideology and Narrative in Modern Chinese Literature*, Harvard University Press, Cambridge, MA, in London, 1982.

8 Yifei Shen, »Feminism in China: An Analysis of Advocates, Debates, and Strategies«, Friedrich Ebert Stiftung, 2016, https://asia.fes.de/news/feminism-in-china-an-analysis-of-advocates-debates-and-strategies-1.html.

nasprotju s konfucijskim načelom spolne hierarhije. Vedno bolj se je uveljavljalo prepričanje, da se morajo kitajske ženske emancipirati in pridobiti enakopraven položaj, da bo Kitajska lahko postala moderna država, saj bi jo sicer ovirala več kot polovica podrejenega prebivalstva.[9]

Tako je zatiranje žensk postalo resna in hkrati modna tema v intelektualnih razpravah, ki so v zgodnjem 20. stoletju sprožile plaz pisanja o tej tematiki. Tovrstna dela so hitro pridobila naziv, in sicer žensko vprašanje (*funü wenti* oziroma *nüzi wenti* 女子问题), ki je zajemalo široko paleto diskusij o ženskih izobraževalnih in zaposlitvenih priložnostih, političnih pravicah, svobodni poroki, telesnem zdravju, povezovanju nog, reformi oblačenja, spolni moralnosti, problemih na delovnem mestu in podobno. Vse to se je množično vrstilo na straneh naprednih urbanih revij. Poleg ženskih revij, ki so bile specifično usmerjene v tematike ženskega vprašanja, so tudi preostale pomembnejše revije in časopisi ženskemu vprašanju namenili celotne kolumne, v katerih so premišljevali o problemih kitajskih žensk. Večje založniške hiše so celo izdajale serije knjig, ki so se poglobile v specifične vidike položaja žensk, postopoma pa so začeli tudi kratke zgodbe, romani, gledališke igre in filmi prevzemati ženske kot glavni tematski vir in obravnavati razne zgodbe o tegobah mladih žen v rokah moževe tradicionalne družine kot tudi odtujenost osvobojene nove ženske v moderni urbani družbi.[10] Tukaj moramo omeniti, da so večino osebja v redakciji teh ženskih revij predstavljali mladi in izobraženi

9 Več o tem gl. še Wang, *Women in the Chinese Enlightenment*.

10 Amy D. Dooling, *Women's Literary Feminism in Twentieth-Century China*, Palgrave Macmillan, New York, 2005.

moški, ki so podpirali četrtomajsko gibanje za novo kulturo, kot so bili tudi tovrstni moški tisti, ki so dejansko prispevali večino člankov. To dejstvo nam razkriva moško promoviranje in legitimiranje kitajskega ženskega gibanja. Še pomembneje pa je moški nadzor nad revijami oblikoval specifično vizijo kitajskih žensk, ki je vplivala na bralce in njihovo razumevanje kitajskih žensk ter modernosti.[11]

Vloga moških kot glavnih zagovornikov emancipacije žensk je pravzaprav vodila v paradoksno situacijo, saj so v svojih poskusih rušenja konfucijske hierarhije in tradicionalnih družbenih odnosov dejansko ohranjali spolno hierarhijo. Ti moški so namreč vseskozi vzdrževali nadrejen družbeni položaj v primerjavi z ženskami, ki se je med drugim kazal v vlogah osvoboditeljev, razsvetljevalcev in učiteljev na eni strani ter osvobojenih in razsvetljenih učenk na drugi. Hkrati je njihovo ravnanje z ženskami v vsakdanjem življenju in tudi v njihovih zapisih bolj odražalo staro kulturo kot pa novo.[12] Moški intelektualci so idejo nove ženske namreč pogosto alegorizirali in objektivizirali za širjenje lastnih političnih in moralnih sporočil kot tudi za konstrukcijo lastne moške identitete. Enako kot nekoč učenjaki v tradicionalni literaturi so si kot avtorji pripisali vlogo učitelja svojega občinstva oziroma bralstva, vseskozi pa so se v svojih zgodbah zanašali na narativno uporabo ženske, s pomočjo katere so simbolno prikazovali svojo moč in vpliv. Tako sam izraz nova ženska ni opisoval, temveč je predpisoval, kaj pomeni biti moderna kitajska ženska, pri

---

11 Jin Feng, *The New Woman in Early Twentieth-Century Chinese Fiction*, Purdue University Press, West Lafayette, 2004.

12 Wang, *Women in the Chinese Enlightenment*.

čemer je izključeval alternativne diskurze o kitajski modernosti in tudi glasove in izkušnje resničnih novih žensk.[13]

Toda čeprav je v četrtomajskem diskurzu o novih ženskah prevladoval moški glas, se je v tem obdobju edinstveno oblikovala skupina izobraženih urbanih žensk, seznanjenih s široko paleto feminističnih teorij. S svojim pisanjem so pustile globok pečat na literarnem, kulturnem in družbenopolitičnem prizorišču Kitajske. To so bile četrtomajske nove pisateljice (*xin nüxing pai nüzuojia* 新女性派女作家), kot so Lu Yin 庐隐 (1898–1934), Shi Pingmei 石评梅 (1902–1928), Chen Xuezhao 陈学昭 (1906–1991), Feng Yuanjun 冯沅君 (1900–1974), Xie Bingying 谢冰莹 (1906–2000), Ling Shuhua 凌叔华 (1900–1990) in seveda Ding Ling, ki so se v kitajski literarni zgodovini vzpostavile kot pionirke ženske literature, saj so v svojih delih prikazovale drzne in iskrene upodobitve ljubezni, poželenja in ženske spolnosti.[14] Njihovo delovanje predstavlja pomembno stopnjo v emancipaciji žensk, saj jim je možnost, da lahko postanejo pisateljice, omogočila dotlej zanikani prostor, v katerem so spregovorile in bile slišane. Čeprav je na njihova dela včasih še zmeraj vplival strogi literarni kanon, ki so ga postavili in narekovali moški, so imele kot nove ženske svobodo, da izražajo lastne ustvarjalne glasove ter na svoj način preiskujejo dejanske izkušnje žensk in različne možnosti ženske samostojnosti. Tako s svojim pisanjem niso le uspešno izpodbijale zakoreninjenih družbenih norm in jim nasprotovale, temveč so na ta način tudi vzpostavljale lastno neodvisno in moderno identiteto.[15]

---

13 Feng, *The New Woman in Early Twentieth-Century Chinese Fiction*.

14 Dooling, *Women's Literary Feminism in Twentieth-Century China*.

15 Feng, *The New Woman in Early Twentieth-Century Chinese Fiction*.

Ding Ling kot zgledna četrtomajska osebnost zelo dobro ponazarja revolucionarnega duha četrtomajske generacije novih pisateljic in takratne mladine na splošno. Že od mladih nog je bila tesno vpeta v pestro intelektualno okolje in vpijala nove, revolucionarne ideje, ki so se množično širile. Rojena je bila v družino uglednih veleposestnikov v provinci Hunan, ki je predstavljala značilno elito propadajočega starega reda. Toda njena mati se po moževi smrti ni vdala tradicionalnim pričakovanjem, temveč je ubrala drugačno, za tiste čase dokaj drzno pot. Namesto da bi v skladu s starimi družbenimi običaji ostala do smrti zvesta pokojnemu možu, se je odločila za nadaljnje izobraževanje in se vpisala na dekliško akademijo. Že v času študija je izoblikovala svojo lastno filozofijo, ki je zaobjemala protiimperializem, narodnoosvobodilni in revolucionarni boj, demokracijo in spolno enakopravnost, kar je pozneje poučevala na številnih novoustanovljenih dekliških šolah.[16]

Tako je Ding Ling odraščala v prvi mreži kitajskih dekliških šol in akademij, kjer se je spoprijateljila s številnimi drugimi naprednimi dekleti. Medtem ko je generacija žensk njene matere otroštvo preživela s sestrami, sestričnami in drugimi sorodnicami, so se najzgodnejši odnosi Ding Ling razvili s sošolkami, kot so Wang Jianhong 王剑虹 (1901–1924), ki je bila njena najbližja prijateljica in pozneje zgled za njene moderne protagonistke, Yang Kaihui 杨开慧 (1901–1930), bodoča žena Mao Zedonga 毛泽东 (1893–1976), ter Xu Wenxuan in Zhou Yumin (pismenke njunih imen

16 Barlow in Bjorge, ur., *I Myself Am a Woman: Selected Writings of Ding Ling*, str. 17–19.

ter letnice rojstva in smrti niso znane). Zhou Yumin je bila tudi ena izmed najzgodnejših članic komunistične stranke. Te ženske so predstavljale napredno skupino, ki sta jo definirala spol in družbeni razred, ne družinske vezi.

V takem socializacijskem okolju je bila Ding Ling že kot deklica obdana z dinamično, reformistično, politično in intelektualno kulturo, ki ji je že v otroštvu omogočala neposreden stik z idejami družbene preobrazbe, ženskega opolnomočenja in političnega udejstvovanja. Na njena najstniška leta in poznejše intelektualno življenje pa je globoko vplival prav duh četrtomajskega gibanja, ki je v ospredje postavljal ozaveščanje posameznika in vprašanje žensk. Tukaj je treba omeniti, da ni šlo zgolj za kratkotrajno gibanje, temveč za dolgotrajen proces, ki se je nadaljeval še v dvajseta in trideseta leta 20. stoletja in v katerem so moški in ženske generacije Ding Ling poskušali združiti utopične vizije, kulturno politiko in osebno transformacijo. Tedanja mladina je dejansko živela to gibanje, prepričana, da z rušenjem starega in vzpostavljanjem novega rešuje narod in prenavlja kitajsko ljudstvo.[17]

Avtoričine pripovedi torej nosijo jasne znake mlade pisateljice in so v tem pogledu značilne za literaturo zgodnjega četrtomajskega obdobja.[18] Tisto, kar je najbolj zaznamovalo njeno zgodnje pisanje in kar jo je zapisalo v zgodovino, pa je njeno neizprosno posvečanje problemom kitajskih žensk. V svojih zgodnjih zgodbah je skoraj izključno obravnavala raznolike vidike vprašanja žensk, pri čemer je zelo neposredno, a hkrati izjemno tankočutno prepletala avtobiografske elemente

17 Prav tam, str. 20–21.

18 Feuerwerker, *Ding Ling's Fiction*, str. 20.

s kritičnimi prikazi ženske »drugosti« in konkretnih družbenih vlog, ki so bile predpisane oziroma vsiljene ženskam tistega časa. Prav v tem pogledu so njena najzgodnejša dela zelo realistična, vendar obenem odpirajo prostor za poglobljen premislek o individualnem obstoju kot tudi o širših družbeno-kulturnih razmerah, ki ženske omejujejo in jim po drugi strani omogočajo intelektualno emancipacijo.

Pričujoča antologija obsega izbor najzgodnejših del Ding Ling: *Mengke* (*Mengke* 梦珂, 1927), *Dnevnik gospodične Sofije* (*Shafei nüshi de riji* 莎菲女士的日记, 1928), *Poletne počitnice* (*Shujia zhong* 暑假中, 1928), *Dekle Amao* (*Amao guniang* 阿毛姑娘, 1928), *Sobica na ulici Qingyun* (*Qingyunli de yi jian xiaofangli* 庆云里中的一间小房里, 1929) ter *Yecao* (*Yecao* 野草, 1929), v katerih se njeno pripovedno popotovanje skozi resničnost dotakne zelo širokega nabora družbenih, duševnih in intelektualnih problematik, s katerimi se je sama spoprijemala v vsakdanjem življenju. V teh delih Ding Ling izpostavlja obče spregledani problem podrejenosti žensk, ki sta jo prepogosto zaznamovala zloraba in samozanikanje, od prostitucije, spolnega nadlegovanja pa do tragičnega porasta samomorov med mladimi ženskami. Glavni ideal in tudi osrednji predmet premišljevanja je zato prav gotovo pisateljičino iskanje tako imenovane nove ženske. Ta se neprestano uteleša v protagonistkah, ki nastopajo v posameznih pripovedih. Prav zaradi takšnega poglobljenega in večplastnega ukvarjanja z idejo ženskosti ter njenimi izrazi v času družbene preobrazbe ima Ding Ling pomembno mesto v razvoju moderne kitajske književnosti.

Alja Filip in Pia Malalan

